

YOUTH IN POWER

Ungas makt i internationella utvecklingsfrågor

Foto: Clay Banks, Unsplash

© KFUM Sverige 2023

KFUM är en av Sveriges största ungdomsrörelser och en del av den globala YWCA- och YMCA-rörelsen. Vi är en bred rörelse som utgår från ungas vilja till engagemang och behov, med många olika verksamheter. Vi har scouter, basket, teater, musik, e-sport, lägergårdar och mycket mer. Vår verksamhet är öppen för alla och vi eftersträvar att ha aktiviteter för alla utifrån vad unga efterfrågar.

KFUM rörelsen består av cirka 150 lokalföreningar över hela landet som engagerar, utvecklar och entusiasmerar 45 000 barn och unga. Internationellt finns KFUM i 130 länder och gör skillnad för 70 miljoner unga i hela världen, så KFUM är stort. Internationellt driver KFUM Sverige ett flertal projekt, inriktade på att stärka unga med YMCA- och YWCA-partners i andra länder.

Författare: KFUM Sverige
Design: Hanne Karlsson

Denna kartläggning är en uppföljning av KFUM Sveriges tidigare rapport 'Ung makt i utveckling: en kartläggning av ungas inflytande inom svenskt bistånd' (2022).

**[EMPOWERING
YOUNG PEOPLE]**

Läs mer om KFUM Sverige och vårt arbete på www.kfum.se

FÖRORD

”All offentlig makt utgår från folket” står det i regeringsformen. Definitionen av folk syftar till medborgare från 18 års ålder. Men som tur är så tillkommer även Barnkonventionen som varit lag i Sverige sedan 2020 och reglerar bland annat barns möjlighet till delaktighet. Barn och unga har, i enlighet med lagen, därmed rätt att vara med och påverka i beslut som berör barn, unga och deras omvärld.

KFUM ser unga som aktiva medlemmar av ett samhälle med rätt att påverka i de beslut som påverkar vardagen, i dag, i morgon och i framtiden. KFUMs aktuella kartläggning undersöker i vilken grad unga upplever att de kan och vill påverka i internationella utvecklingsfrågor - frågor som berör oss alla. Utöver detta är det de unga som förväntas ta arbetet vidare för framtiden och dessutom leva med de resultat och följderna av de beslut som fattas idag.

En förändring måste till

Resultaten i kartläggningen visar på ett tydligt intresse bland unga att vara med och påverka i internationella utvecklingsfrågor. Ändå visar vår kartläggning att endast 8 procent av unga i åldern 15–24 anser att beslutsfattare lyssnar på dem. Detta är oroväckande. I synnerhet när vi ser att den faktor som mest begränsar ungas möjlighet till inflytande är ålder och detta trots att dagens unga besitter stor kunskap och erfarenhet i att röra sig inom internationella miljöer.

Kartläggningen vittnar även om stora skillnader bland unga beroende på könsidentitet. Vi ser att tjejer har en lägre tilltro på att beslutsfattare lyssnar på dem. Dessutom ser vi att samma grupp även har mindre tro på sina möjligheter att påverka beslutsfattare i internationella utvecklingsfrågor.

Att ålder och könsidentitet är de faktorer som har störst inverkan på ungas påverkansmöjlighet rimmar illa med de grundläggande svenska värden som regeringen talat om i sin regeringsförklaring. Detta behöver tas på allvar och förstärker behovet av att en förändring verkligen måste till. Hur ska vi kunna nå en hållbar utveckling om unga i Sverige inte anser sig ha en plats och röst i samhällsdebatten? Läger vi dessutom till att politiska beslut lett till krympande resurser för att förverkliga detta kvarstår frågan: vem väntas ta ansvar för den utvecklingen egentligen?

Att civilsamhället trollar med knäna är inget nytt

Med enormt engagemang och dedikation för samhällsutveckling ser vi hur verksamheter gör skillnad för individer, grupper och samhällen i vårt avlånga land. Men man måste fråga sig om det verkligen är rimligt att det är så det ska gå till. De så kallade infokom-medlen¹ kunde tidigare bistå med stöd för att bland annat förverkliga att unga får ta del av värdefulla perspektiv och information om det internationella utvecklingsarbete Sverige bedriver världen över. Politiska beslut har nu lett till att denna finansiering helt har ställts in 2023. Och samtidigt förväntas civilsamhället fortsätta att trola?

Vi vet att barns och ungas organisering och inflytande är en förutsättning för meningsfullt bidragande i det demokratiska samhället och att civilsamhället i mångt och mycket är en röstbärare för en del av befolkningen som ofta lämnas utan formaliserat (politiskt) inflytande. Samtidigt är det en självklarhet att ungdomsorganisationer som KFUM redan tar denna roll på största allvar och bereder plats och möjligheter för unga att få sin röst och klokskap hörd.

Samhället kan inte längre hantera unga som en homogen grupp. Ungarna måste få föra sin egen talan, precis som vilken annan grupp som helst. Det vet vi om. Men frågan kvarstår: vad tänker regeringen och politiken göra åt det?

Emma Hundertmark,
Ordförande KFUM Sverige

Alexander Clemenson,
Generalsekreterare
KFUM Sverige

¹ Sida 'Sida avslutar sitt stöd till civilsamhällets kommunikationsarbete', 2023

INNEHÅLL

Sammanfattning.....5

Conclusion.....6

Introduktion7

KFUM Sverige.....7

Syfte8

Tidigare forskning9

Metod10

Resultat.....11

Vad vill unga?.....12

Prioriterade frågor12

Biståndsfrågan.....14

Kan unga påverka?.....16

Lyssnar beslutsfattare på barn och unga?.....16

Internationell utveckling: finns det en

åldersgräns?....18

Åldern: faktorn som påverkar mest.....20

Ungas engagemang.....21

Slutsatser.....22

Rekommendationer.....23

SMS från unga24

Referenser.....25

Bilagor.....26

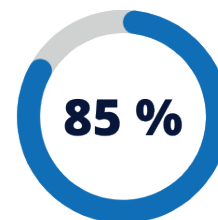
SAMMANFATTNING

Andelen unga i åldrarna 15-24 har aldrig varit större än vad den är idag. 25 procent - det vill säga 1,2 miljarder av världens befolkning - tillhör gruppen unga¹. I Sverige finns det drygt 1,1 miljoner unga människor i åldrarna 15-24 och dessa utgör drygt 10 procent av hela befolkningmängden². Ändå är unga sällan med och beslutar om frågor som kommer spela en avgörande roll för deras framtid. Frågor som rör internationell hållbar utveckling fortsätter hanteras av de yttersta makthavarna där endast några få har något att säga till om.

KFUM Sveriges ungdomskartläggning tar avstamp i tidigare forskning om ungas makt och delaktighet i demokratiska processer och breddar perspektivet till att inbegripa och fokusera på ungas makt i internationella utvecklingsfrågor.

Syftet med kartläggningen är att få svar på frågorna vad unga vill, vilka tematiska områden som är prioriterade bland unga samt vilka faktorer som påverkar ungas påverkansmöjlighet.

Kartläggningen visar att över 85 procent av unga upplever att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga, samtidigt som en klar majoritet har intresse för och vill vara med och påverka i globala utvecklingsfrågor. Resultaten visar även stora skillnader mellan unga beroende på könsidentitet, bostadsort och föräldrarnas utbildningsnivå.

av unga anser att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga.

Den tydligaste återkommande skillnaden mellan unga baseras på könsidentitet. Unga tjejer upplever i högre grad att beslutsfattare inte lyssnar på barn och unga och att deras könsidentitet påverkar deras påverkansmöjlighet i negativ riktning. Medan unga killar har högre tilltro till att beslutsfattare lyssnar på barn och unga och snarare ser att deras könsidentitet påverkar i positiv bemärkelse vad gäller att göra sin röst hörd och påverka beslutsfattare.

En fråga som undersöktes var biståndsbudgeten, Sveriges roll och ansvar i frågor som rör internationella utvecklingsfrågor.

Jämfört med Sidas opinionsundersökning om biståndsviljan ser vi en högre biståndsvilja bland unga (67 procent) än rikssnittet (57 procent) som anser att dagens biståndsnivå* är lagom eller bör höjas.

KFUM Sveriges tidigare granskning av svensk biståndspolitik och biståndsaktörer visade på hur barn och unga ses som och blir förpassade till att vara en passiv målgrupp i internationellt utvecklingssamarbete. Denna förpassning får konsekvenser som innebär att ungas upplevda möjlighet att vara med och påverka sjunker. Mycket tyder även på att tilltron till att beslutsfattare lyssnar på barn och unga sjunker med åldern - något som bör vara alarmerande för många fler.

*Med dagens nivåer menas det sk. enprocentmålet, något som samarbetsparterna i Tidöavtalet under hösten 2022 meddelade ska släppas.

1 United Nations, 'Global Issues: Youth' 2018

2 Statistikmyndigheten SCB 'Statistikdatabasen' (u.å).

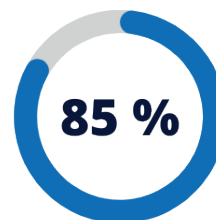
SUMMARY

The proportion of young people aged 15–24 has never been greater than it is today. 25 percent - that is, 1.2 billion of the world's population - belong to the group defined as 'young'. In Sweden, there are roughly 1.8 million young people aged 15–24, and these make up roughly 10 percent of the entire population. Nevertheless, young people are rarely involved in deciding in issues that will play a decisive role in their future. Issues related to international sustainable development continue to be handled by the decision makers and power holders, where only a few have a say.

This youth mapping by the YWCA-YMCA of Sweden is based on previous research on young people's power and participation in democratic processes, and broadens these perspectives to include and focus on young people's power in international development issues.

The aim of the survey is to get answers to the questions of *what* young people want, which thematic areas are *prioritized* among young people and which *factors* affect young people's ability to influence.

Our report shows that over 85 percent of young people feel that decision-makers rarely, never or only sometimes listen to children and young people, while a clear majority has an interest in and wants to be involved and influence global development issues. The results also show large differences between young people depending on gender identity, place of residence and parents' level of education

of youth thinks that decision makers never, rarely or only occasionally listen to children and young people.

The most recurring difference between young people is based on gender identity. Girls feel to a greater extent that decision-makers do not listen to children and young people and that their gender identity affects their ability to influence in a negative direction. While boys have higher confidence that decision-makers listen to children and young people and rather see that their gender identity affects in a positive sense when it comes to making their voice heard and influencing decision-makers.

One issue that was examined was the aid budget, and Sweden's role and responsibility in matters relating to international development issues.

Compared to Sida's opinion poll on the willingness to give aid, we see a higher willingness to give aid among young people (67 percent) than the national average (57 percent), who believe that the current level of aid* is adequate or should be increased.

YWCA-YMCA Sweden's previous review of Swedish aid policy and aid actors showed how children and young people are seen as and are relegated to being a passive target group in international development cooperation. This omission has consequences which mean that young people's perceived opportunity to be involved and influence decreases. Much also indicates that trust in decision-makers listening to children and young people decreases with age, something that many more should find alarming.

*In reference to the so-called one percent-target, which the collaborating parties in the Tidö Agreement has decided to abolish during fall 2022.

Visste du att...

1,2 miljarder människor
är idag mellan 15-24 år

INTRODUKTION

Unga i åldrarna 15-24 utgör i dag 25 procent av jordens befolkning (1,2 miljarder människor).¹ Världen har den största andelen unga någonsin och det är även de unga som förväntas ta över och driva arbetet med hållbar utveckling framåt. Detta avspeglas inte i hur unga omnämns i diverse program, ramverk eller i samhällsdebatten överlag. Ofta benämns unga som en passiv målgrupp, ett problem eller ett offer snarare än en aktiv aktör kapabel att fatta beslut och komma med unika och viktiga perspektiv på lösningar på globala utmaningar.

KFUM Sverige har tidigare granskat de strategier som styr det svenska internationella utvecklingssamarbetet, samt de senaste strategirapporterna*. Målet med den kartläggningen var att undersöka *om* och *hur* unga omnämns. Resultaten visade att 75 procent av strategierna omnämner unga. Detta innebär att i en fjärdedel av de strategier som styr internationellt utvecklingssamarbete omnämns unga inte alls. Av de strategier som omnämner unga är det endast i 24 procent där unga ses som antingen genomförare eller beslutsfattare.²

Den här kartläggningen är en del i KFUM Sveriges mål och uppdrag att stärka ungas position i samhället och ge fler möjlighet att vara med och påverka det samhälle vi lever i. Vi tror på att om fler unga inkluderas kommer fler vilja och kunna ta ansvar för samhällsutvecklingen och bidra till ett samhälle för och av fler.

*Strategirapporter från 2021 eller 2022.

1 United Nations, 'Global Issues: Youth' 2018

2 KFUM Sverige 'Ung makt i utveckling' 2022

KFUM Sverige

I över 150 år har KFUM arbetat för och med unga för att skapa de bästa förutsättningarna för unga att utvecklas och nå sin fulla potential. Den inneboende kraften hos unga är något som måste tas tillvara på och nyttjas genom att låta unga ta den plats de förtjänar på samhällets alla nivåer.

KFUM Sveriges tidigare kartläggning vittnar om det glapp som finns inom det internationella utvecklingsarbetet som bedrivs där unga nästintill uteslutande omnämns som en passiv målgrupp. KFUM Sveriges mål är att skyldighetsbärare, beslutsfattare och makthavare inkluderar unga och ungdomsperspektivet på samhällets alla nivåer - inte minst i det internationella utvecklingssamarbetet.

Läs mer om KFUM Sverige på kfum.se

Syfte

Syftet med denna kartläggning är att skaffa en övergripande bild av ungas syn på deras påverkansmöjligheter, med ett särskilt fokus på internationella utvecklingsfrågor och internationellt utvecklingssamarbete.

Inte nog med att andelen unga i världen aldrig har varit större, det är även den grupp som uppmanas och förväntas driva arbetet mot global hållbar utveckling framåt. Ändå exkluderas unga i stor omfattning från beslutsfattande processer på alla samhällets nivåer.

Rätten att uttrycka sig, påverka beslutsfattare och delta i demokratiska processer är skyddad av såväl svenska som internationella lagar, regler och riktlinjer*. Inte minst i Barnkonventionen, som sedan 2020 är svensk lag. Där fastslås det att barn upp till 18 år, har rätt att "uttrycka sin mening och höras i alla frågor som berör barnet" och även rätt att "söka, ta emot och sprida information och tankar av alla slag" (UNICEF, u.å)

Som ett led i KFUM Sveriges arbete för att stärka ungas inflytande kartlägger vi därför nu i denna rapport ungas tankar, åsikter och erfarenheter kring internationellt utvecklingssamarbete samt ungas påverkansmöjligheter i internationella utvecklingsfrågor. Därför ställer KFUM Sverige nu frågorna:

- Kan unga påverka i internationella utvecklingsfrågor?
- Vilka internationella utvecklingsfrågor är prioriterade bland unga?
- Och vilka faktorer är det egentligen som påverkar *om* och *hur* unga kan påverka?

*Bland annat i ICCPR artikel 19 (Freedom of Expression), ECHR artikel 10 (Freedom of Expression), Yttrandefrihetsgrundlagen (1991:1469)

Tidigare forskning

Tidigare forskning har visat att sex av tio unga har ett intresse för samhällsfrågor, men att endast två av tio känner sig ha möjligheten att själva vara med och påverka¹ (MUCF, 2021a). Denna maktlösheten unga känner ger sig i uttryck genom en förändrad relation och nedgång av politiskt engagemang bland unga. Trots att valdeltagandet bland unga har ökat stadigt sedan tidigt 2000-tal, har andelen unga som engagerar sig partipolitiskt eller i föreningslivet minskat. Istället har nya former för engagemang tagit över. Myndigheten för Civilsamhälles- och Ungdomsfrågor (MUCF) menar att sociala medier, demonstrationer och namninsamlingar har kommit att bli några av de mest populära formerna för ungas samhällsengagemang.²

Ungas intresse för samhällsfrågor ökar medan förtroendet för politiska partier, riksdag och regering sjunker. Det visar en undersökning gjord av Ungdomsbarometern där 33 procent känner förtroende för politiska partier och 44 procent för riksdag/regering (jämfört med 39 respektive 54 procent 2018).³

KFUM Sveriges tidigare kartläggning över svenska biståndsaktörers inkludering av unga från 2022 visade att bara 11 procent av utvecklingsprojekt inkluderar unga som beslutsfattare. I 65 procent av fallen omnämns unga antingen inte alls, som en särskilt utsatt grupp eller som passiv målgrupp.⁴ Ändå är unga den näst vanligaste målgruppen inom svenskt utvecklingssamarbete. Denna underrepresentation och obalans av unga vill vi nu undersöka utifrån ungas perspektiv.

Därmed finns det ett underlag som visar hur ungas delaktighet och inflytande ser ut i lokala, regionala och nationella frågor samt hur ungas politiska intresse ser ut och förändras över tid. Däremot saknas det forskning på om och hur ungas inflytande över internationella utvecklingsfrågor ter sig.

1 MUCF 'Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla' 2021a

2 MUCF 'Vilja att förändra: Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang' 2021b

3 Ungdomsbarometern 'UB Generation Z' 2022

4 KFUM, 2022

FN-resolutionen 2250 om unga, fred och säkerhet antogs enhälligt av FN:s säkerhetsråd 2015 och pekar ut att "unga människor spelar en viktig och positiv roll i upprätthållandet och främjandet av internationell fred och säkerhet".

Metod

Denna kartläggning bygger på kvalitativa och kvantitativa data inhämtade genom blandade metoder. Det statistiska underlaget bygger på en enkät riktad mot unga i åldrarna 15-24 som har spridits till aktörer som på olika sätt arbetar med eller för barn och unga. För att säkra att resultatet speglar spektrat av åsikter bland unga valde vi att sprida enkäten där unga med olika intressen, perspektiv och åsikter befinner sig. Enkäten skickades därför ut till lärare och rektorer på högstadie- och gymnasieskolor över hela landet med uppmaningen att låta eleverna besvara enkäten och vidare lyfta frågan kring ungas delaktighet och meningsfullt inkluderande. Det statistiska underlaget i kartläggningen bygger på ca 800 enkätsvar. Enkäten undersöker bland annat vilka internationella hållbarhetsfrågor unga anser är viktigast. De ämnen som gick att välja mellan är inspirerade av de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030. Enkätfrågorna finns som bilaga.

Vidare har vi genomfört flera workshops med unga där ungas makt i internationellt utvecklingssamarbete har stått i fokus. Genom workshoparna har vi samlat in deltagarnas upplevelser av bland annat meningsfull delaktighet i beslutsfattande processer och prioriterade frågor i internationellt utvecklingssamarbete.

Vi bjöd även in unga från KFUM till en fokusgrupp för att möjliggöra fördjupade resonemang i relation till enkätsvaren och reflektionerna från workshoparna. Deltagarna hade möjlighet att fördjupa resonemang kring synen på deras makt i utvecklingsfrågor - i relation till såväl påverkansmöjligheter som hur olika faktorer kan verka som möjliggörare eller bromsklossar för ungas meningsfulla inkludering.

Avgränsningar

Idag saknas det en tydlig och allmängiltig definition av *unga*. FN benämner till exempel 'ungdomen' som en statistisk avgränsning till att gälla personer i åldrarna 15-24 år.¹ Däremot lyfter FN vikten av att se 'ungdom' som ett flytande begrepp som skiljer sig mellan länder och olika kontexter.

I Sverige bor det idag ca 1,1 miljoner invånare i åldrarna 15-24, det vill säga runt en tiondel av landets befolkning är unga.²

Totalt besvarades enkäten av 769 respondenter i åldrarna 15-24. Med detta sagt bygger kartläggningen på ett begränsat antal svarande och dess resultat bör ses som en fingervisning på ungas perspektiv i frågan om ungas makt i utvecklingsfrågor.

1 United Nations, 2018

2 Statistikmyndigheten SCB 'Statistikdatabasen' u.å

RESULTAT

Gruppen unga hanteras alltför ofta som en homogen grupp med likvärdiga åsikter, tankar och erfarenheter.

KFUM Sverige anser att unga bör ses för vad de faktiskt är. Det vill säga en nyanserad grupp med olika bakgrund, perspektiv och erfarenheter. KFUM Sveriges kartläggning av unga presenterar därför resultaten i två led. Först presenteras de övergripande resultaten från hela gruppen unga för att sedan bryta ner dem för att undersöka *om* och *hur* de skiljer sig åt beroende på könsidentitet*, bostadsort, föräldrarnas utbildningsnivå, ålder, födelseland och bakgrund.

**I kartläggningen hänvisar vi ibland till tjejer/unga tjejer, killar/unga killar och icke-binära/unga icke-binära och talar då om självupplevd könsidentitet.*

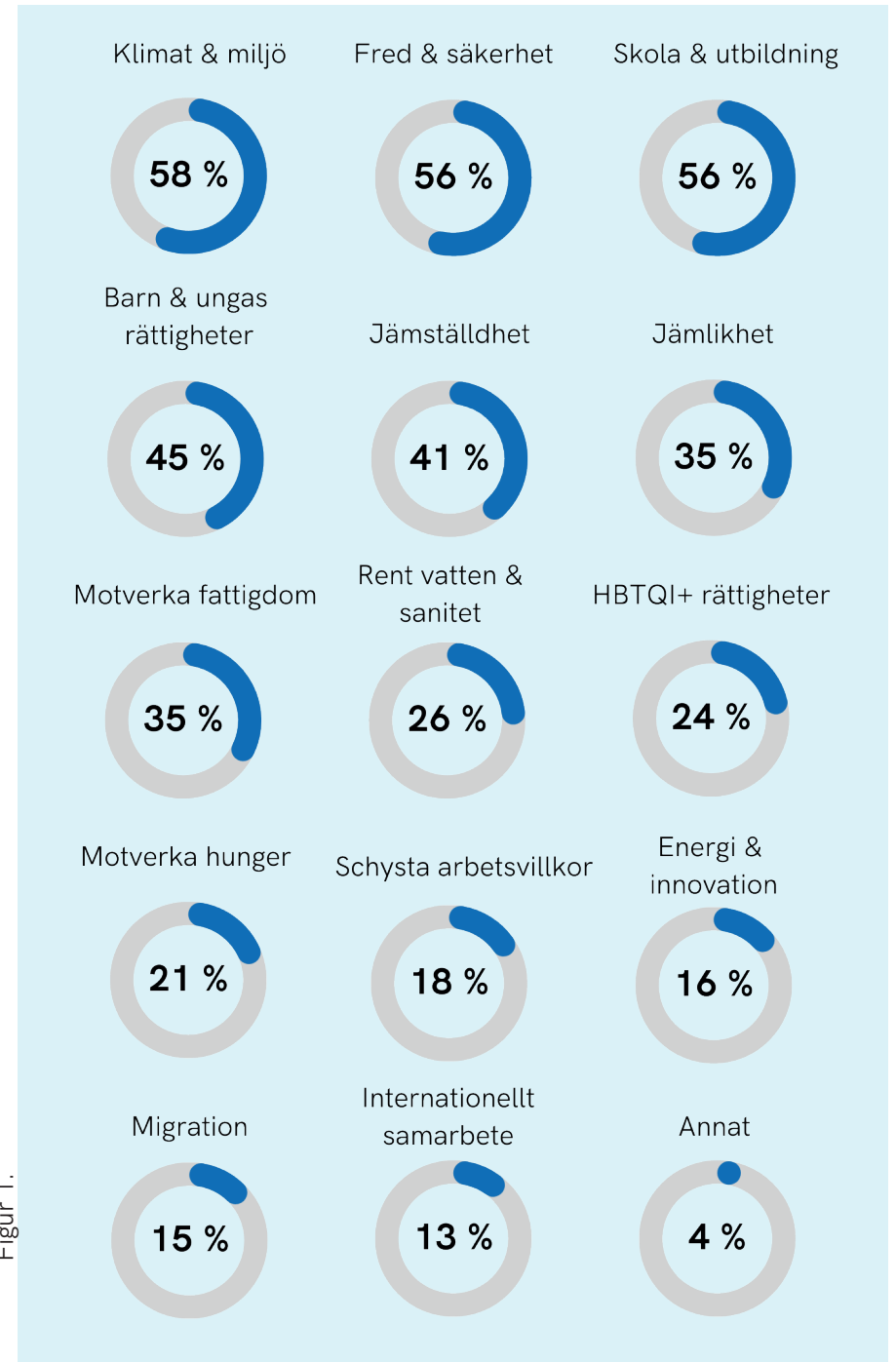
VAD VILL UNGA?

Prioriterade frågor

Vilka frågor och teman anser unga att Sverige bör prioritera i sitt arbete med internationellt utvecklingssamarbete?

Genom kartläggningen framkommer det tydliga mönster i vilka frågor som är prioriterade bland unga. Respondenterna i enkäten fick välja upp till fem frågor av vilka de tycker är viktigast. Listan toppas av de tematiska områdena *klimat och miljö*, *fred och säkerhet* samt *skola och utbildning* (se figur 1). Prioriteringen av dessa tre tematiska ämnena ligger högt upp oberoende av födelseland och bakgrund, ålder och/eller föräldrarnas utbildningsnivå.

Däremot ser vi vissa skillnader mellan grupperna av unga i prioriteringen av andra frågor. Bland annat ser vi tydliga mönster i hur könsidentitet och bostadsort påverkar hur högt frågor som jämställdhet, jämlikhet, HBTQI+ frågor och barn- och ungas rättigheter prioriteras.

Figur 1.

Bostadsort

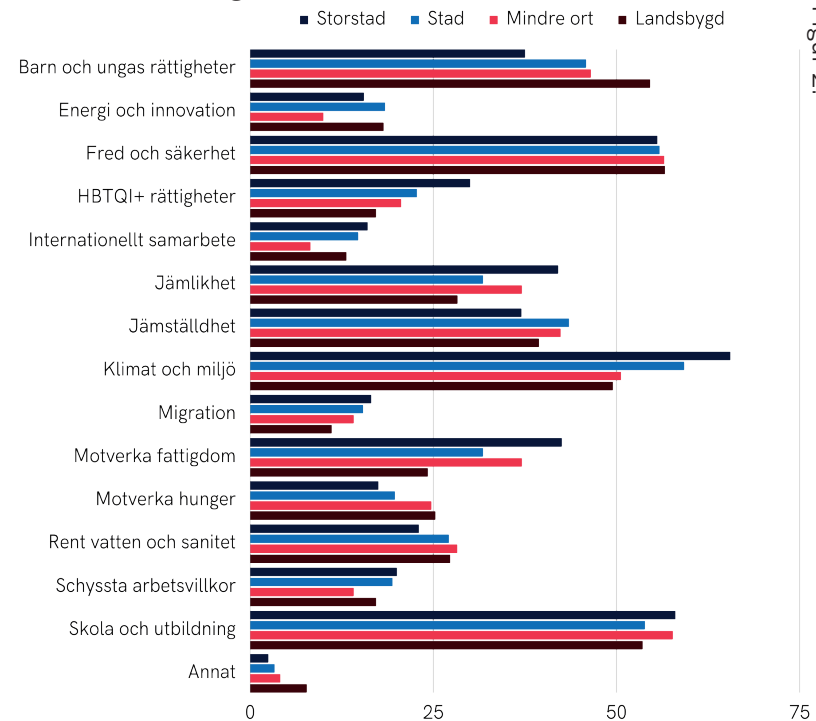
Utifrån resultaten kan vi urskilja vissa skillnader baserat på ungas bostadsort.

Unga i storstäder tenderar att prioritera miljö och klimatfrågan högre (65 procent) än boende i mindre orter (51 procent) eller landsbygden (49 procent).

Vi ser även ett högre engagemang för HBTQI+ personers rättigheter bland unga i storstäder jämfört med unga på landsbygden (30 respektive 17 procent).

Det tematiska området om barn och ungas rättigheter vittnar däremot om ombytta roller då unga på landsbygden prioriterar denna fråga högre jämfört med unga i storstäder (55 respektive 37 procent) (se figur 2).

Prioriterade frågor: bostadsort

Figur 2.

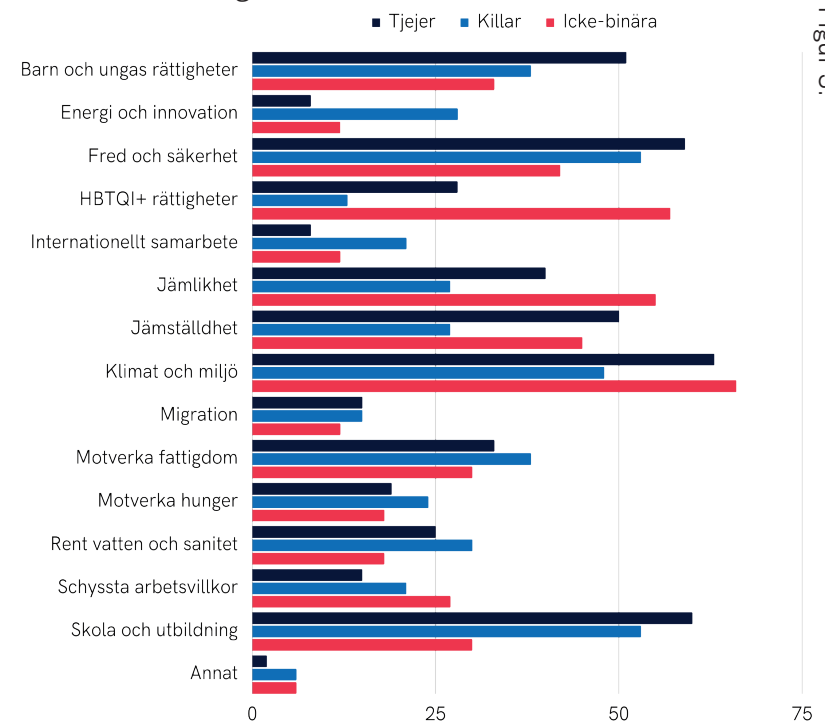
Könsidentitet

Resultaten visar att unga som identifierar sig som tjejer i högre grad prioriterar frågor som rör barn och ungas rättigheter, jämställdhet och jämlikhet.

Varannan tjej uppger jämställdhet som en av de viktigaste frågorna, medan knappt en tredjedel av de unga som identifierar sig som kille uppger detsamma (50 procent respektive 27 procent).

Bland unga som varken identifierar sig som tjej eller kille är de tematiska områdena HBTQI+ rättigheter och jämlikhet högre prioriterade jämfört med snittet (57 och 55 procent jämfört med 23 och 35 procent* (se figur 3).

Prioriterade frågor: könsidentitet

Figur 3.

*Notera att dessa slutsatser är baserat på 33 svar, men kan ses som en fingervisning på övergripande tendenser.

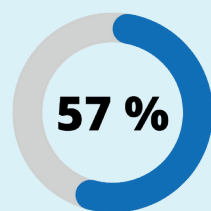
Ungas syn på bistånd

Bör det svenska internationella biståndet öka, minska eller behållas på dagens nivåer*?

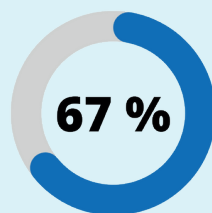
Respondenterna i ungdomsenkäten fick ta ställning till frågan och nedan presenterar vi resultaten.

Totalt sett kan vi urskilja att det finns en hög biståndsvilja bland unga där 67 procent av anser att biståndet är lagom eller bör öka. Ungefär 8 procent anser att biståndet bör minska.

Detta går att jämföra med Sidas opinionsmätning, som årligen undersöker biståndsviljan bland befolkningen, som visar att 57 procent anser att biståndet är lagom eller bör öka och 37 procent anser att det bör minska eller slopas¹ (Sida, 2022).

av Sveriges befolkning anser att biståndet är lagom eller bör öka, enligt SIDA:s opinionsundersökning för 2022.

av unga anser att biståndet är lagom eller bör öka, enligt KFUM Sveriges kartläggning.

*Med dagens nivåer menas det tidigare enprocentmålet som under hösten/vintern 2022 slopades av samarbetspartierna i Tidöavtalet.

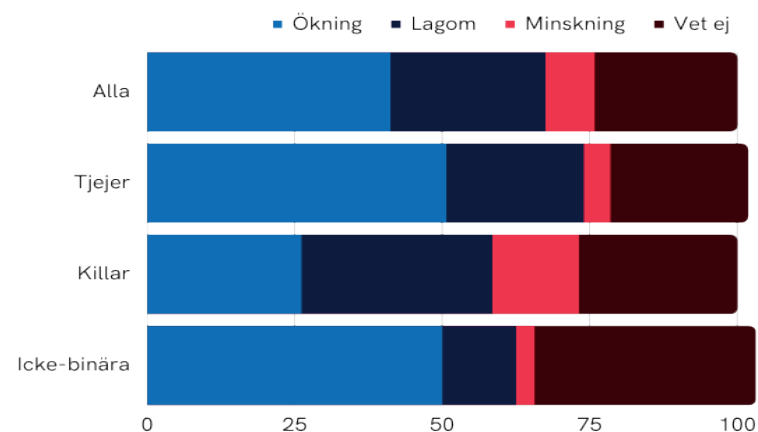
1 Sida, 'Opinion om biståndet' 2022

Könsidentitet

Bryter vi ner resultaten ytterligare kan vi utläsa tendenser bland olika subgrupper. Biståndsviljan är högre bland tjejer och icke-binära, än hos killar (se figur 4).

Även detta överensstämmer med Sidas opinionsmätning som visar att kvinnor och högutbildade generellt har en högre biståndsvilja.

Bör biståndet till andra länder öka, minska eller bibehållas på dagens nivåer? x könsidentitet

Figur 4.

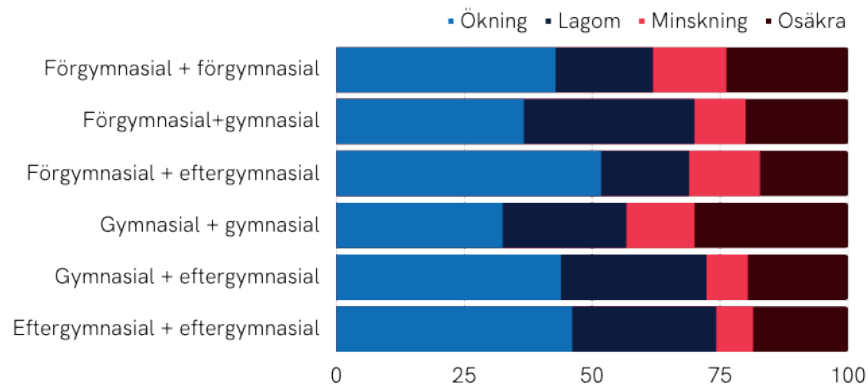
*Högutbildad definieras som eftergymnasial utbildning på högskola eller universitet.

Föräldrarnas utbildningsnivå

I analyser av boståndsfrågan kan vi även utläsa skillnader mellan unga baserat på föräldrarnas utbildningsnivå.

Resultaten tyder på att boståndsviljan är högre bland de unga med minst en högutbildad förälder (i snitt 71 procent anser att boståndet är lagom eller bör öka) jämfört med unga med föräldrar som saknas eftergymnasial utbildning (där 61 procent anser detsamma).

Bör boståndet till andra länder öka, minska eller bibehållas på dagens nivåer? x föräldrarnas utbildningsnivå

Figur 5.

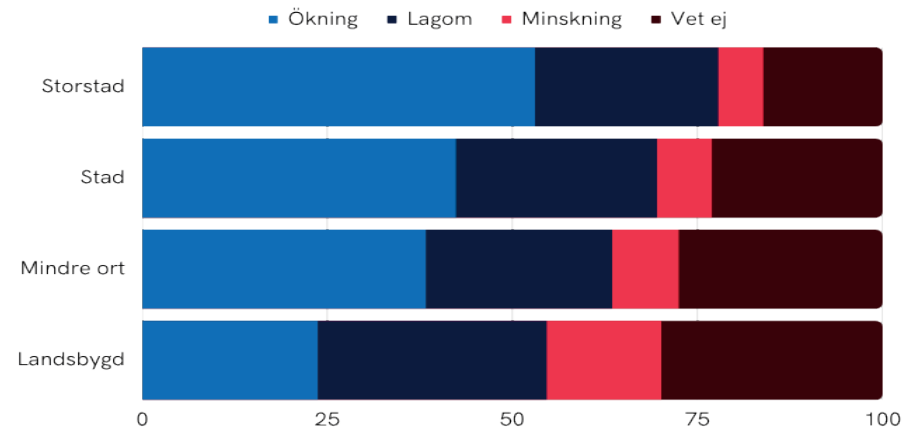
"Går det att granska och läsa om vilka pengar som går vart? Om det gör det så är det inbakat i massa text och svårt att sätta sig in i. Det känns lite odemokratiskt", menar en av respondenterna i ungdomsenkäten.

Bostadsort

Vi kan även konstatera att ungas bostadsort påverkar boståndsviljan.

Unga i städerna är i högre grad positivt inställda till att bibehålla eller öka dagens boståndsnivåer, medan unga i mindre orter och på landsbygden i högre grad är osäkra eller mer benägna att minska boståndet (se figur 6).

Bör boståndet till andra länder öka, minska eller bibehållas på dagens nivåer? x bostadsort

Figur 6.

Reflektioner från unga

Flera unga resonerade kring att det är svårt att veta vad pengarna går till och att det på ett mer transparent sätt bör synliggöras för medborgarna.

Andra menar att Sverige och boståndssystemet bör fråga unga i mottagarländerna om vad som behövs och vilken hjälp som är mest effektiv. "Fråga inte mig om vad unga i andra delar av världen behöver. Fråga dem direkt!", lyder uppmaningen.

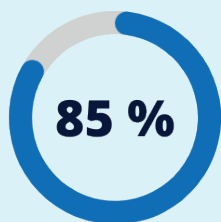
KAN UNGA PÅVERKA?

Lyssnar beslutsfattare på barn och unga?

Baserat på resultaten från ungdomsenkäten ser vi en utbredd negativ syn på huruvida beslutsfattare lyssnar på barn och unga. Kartläggningen visar att över 85 procent av unga anser att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga.

Detta överensstämmer med tidigare undersökningar som visar att barn och ungas känsla av att bli lyssnade på är låg och deras upplevelser av möjlighet till inflytande likaså.

En viktig aspekt som har lyfts av unga i kartläggningen är skillnaden mellan att lyssna på och att ta faktisk hänsyn till ungas tankar, idéer och åsikter. Många upplever att det inte finns något incitament för beslutsfattare att ta ungas perspektiv i beaktande när beslut ska tas och/eller att detta i sådana fall begränsas till sakfrågor som direkt berör unga, tex. skola och utbildning.

85 %

av unga anser att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga.

Youthwashing

Utöver detta saknas det en tilltro till genuiniteten i de fall där unga bjuds in till samtal. De unga deltagarna i fokusgruppen resonerade bland annat kring fenomenet *Youthwashing*.

Med *Youthwashing* menas de publika möten eller sammankomster där unga bjuds in utan att beslutsfattare har som faktisk avsikt att ta ungas åsikter på allvar. Ofta sker detta för att dölja passiviteten i huvudfrågan om ungas meningsfulla delaktighet.

”Jag upplever att de ofta lyssnar, men sällan tar hänsyn till ungas åsikter. Det finns liksom ingen konkret anledning för makthavare att göra som unga vill”, menar en deltagare i fokusgruppen.

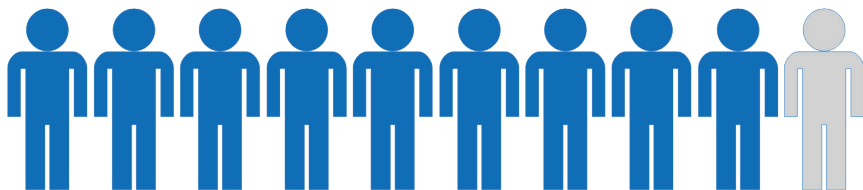
”Men det ser ju bra ut rent PR-mässigt när man pratar om att ’barn och unga får vara med och vi lyssnar’ men sen skiter dom i vad vi säger”, fyller annan annan deltagare i fokusgruppen i.

Avsaknad av incitament för att ta hänsyn till ungas åsikter lyfts som ett återkommande problem då det lämnar barn och unga, särskilt de som saknar rösträtt, med en känsla av att deras åsikter, tankar och idéer inte spelar någon roll eller är viktiga.

Könsidentitet

Genom kartläggningen kan vi även utläsa mönster i hur ungas könsidentitet speglas i deras uppfattning i frågan om huruvida beslutsfattare lyssnar. Unga som identifierar sig som tjejer och unga som identifierar sig som icke-binära upplever nämligen i högre grad att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga (89 procent respektive 87 procent) jämfört med unga som identifierar sig som killar (80 procent).

Liknande mönster går att utläsa i frågor rörande påverkanspotential i internationella frågor där tjejer och icke-binära i en högre grad svarar nej på frågan om de känner att de har möjlighet att vara med och påverka hur Sverige arbetar med andra länder och i internationella utvecklingsfrågor.

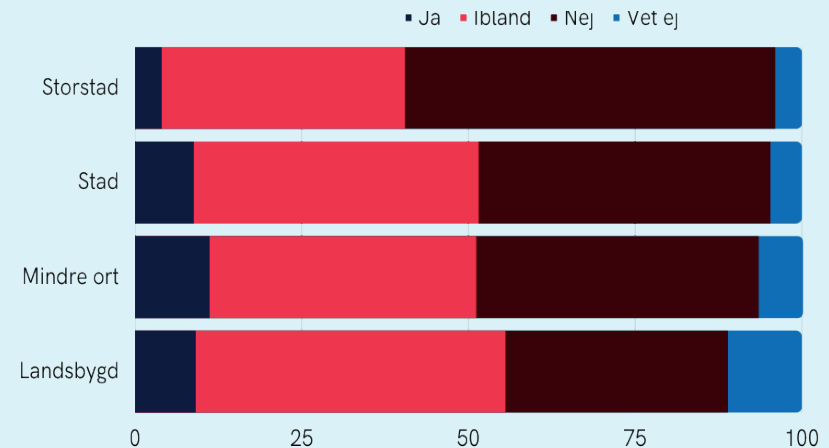

9 av 10 unga tjejer upplever att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar på barn och unga.

Bostadsort

Vi ser även skillnader bland unga baserat på var i landet de är bosatta. Exempelvis har unga i storstäder i större utsträckning en mer negativ bild av huruvida beslutsfattare lyssnar på barn och unga (92 procent anger aldrig, sällan eller ibland) medan unga på landsbygden har en något mer positiv bild (79 procent svarar sällan, aldrig eller bara ibland) (se figur 7).

Känner du att beslutsfattare i Sverige lyssnar på barn och unga x bostadsort

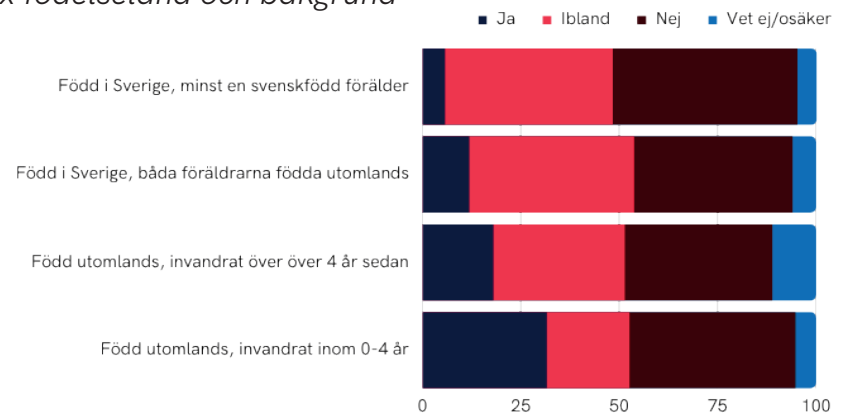

Figur 7.

Födelseland och bakgrund

När det kommer till födelseland och bakgrund visar resultaten skillnader i huruvida unga uppfattar att beslutsfattare lyssnar på barn och unga. Den grupp som har lägst förtroende för att beslutsfattare lyssnar är unga födda i Sverige med minst en svenskfödd förälder. Den grupp som har högst förtroende är unga födda utomlands som invandrat under de närmsta 4 åren (se figur 8).

Känner du att beslutsfattare i Sverige lyssnar på barn och unga x födelseland och bakgrund

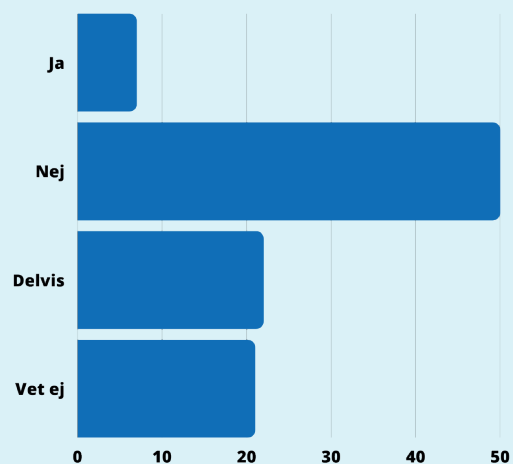

Figur 8.

Internationell hållbar utveckling: finns det en åldersgräns?

Vänder vi blicken mot påverkansmöjligheter i internationella utvecklingsfrågor ser vi hur över 50 procent av unga upplever sig inte ha någon som helst möjlighet att vara med och påverka hur Sverige arbetar med andra länder och/eller vilka frågor som prioriteras. Ungefär 20 procent anser sig till viss del ha påverkansmöjlighet och inte ens 7 procent anser sig ha den möjligheten (se figur 9).

Har du möjlighet att vara med och påverka hur Sverige jobbar med andra länder och vilka frågor som är prioriterade?

Antal respondenter: 769

Figur 9.

Detta trots att vår kartläggning visar att kunskapsnivån bland unga om Agenda 2030, och dess tillhörande globala hållbarhetsmål, är hög.

58 procent av unga i åldrarna 15-24 känner till Agenda 2030 men skillnaderna är stora beroende på bostadsort. 76 procent av unga i storstäderna uppger att de känner till Agenda 2030, medan endast 46 procent av unga på landsbygden uppger samma sak.

Föräldrarnas utbildningsnivå

Även om unga överlag har en negativ bild av sin möjlighet att påverka internationella utvecklingsfrågor ser vi variationer inom undergrupperna.

En faktor som påverkar synen på påverkansmöjligheter i dessa frågor är föräldrarnas utbildningsnivå.

Unga som har minst en högutbildad förälder har, i större utsträckning, en mer pessimistisk bild av sina chanser att vara med och i internationella utvecklingsfrågor, samtidigt som unga med föräldrar som saknar eftergymnasial utbildning (4 procent respektive 12 procent anser sig ha den möjligheten).

Könsidentitet

Även i frågan om påverkansmöjlighet i internationella utvecklingsfrågor vittnar resultaten om att tjejer är den grupp som i störst utsträckning inte anser sig ha någon möjlighet att vara med och påverka internationella utvecklingsfrågor.

Resultaten pekar även på att killar i större utsträckning anser sig ha bättre möjlighet att påverka i internationella utvecklingsfrågor, i större grad tror på att beslutfattare lyssnar på barn och unga, samt att deras inflytande och påverkanspotential inte påverkas negativt av deras könsidentitet.

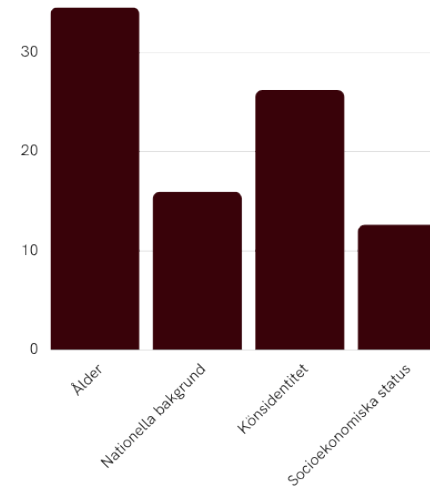
Vad detta beror på är intressant och behöver undersökas vidare då flera tidigare undersökningar¹ visat på att unga tjejer är i högre grad engagerade, men att den självupplevda känslan av att kunna göra skillnad inte hänger ihop med hur mycket de redan gör.

”När jag tänker internationellt krävs det antingen att man gör något jättestort, som Greta Thunberg gör, för att bli lyssnad på eller så blir man inte lyssnad på alls”, säger en deltagare i fokusgruppen.

¹ MUCF (2021a). Ungdomsbarometern (2021)

Min möjlighet att påverka beslutsfattare påverkas negativt av min...

Figur 10.

Ålder är faktorn som påverkar mest

I enkätsvaren fick deltagarna ta ställning till hur olika faktorer påverkar deras upplevda möjlighet att påverka, dvs. *om* och *hur* ålder, könsidentitet, socioekonomisk ställning och födelseland och bakgrund har någon inverkan på upplevd påverkansmöjlighet bland unga.

Ålder

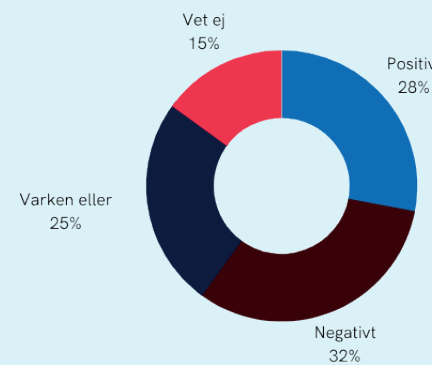
Ålder är den enskilt största negativa faktorn som unga uppger i relation till deras påverkansmöjlighet (se figur 10). Detta är genomgripande över samtliga subgrupper. Däremot ser vi en betydande skillnad kring upplevd påverkansmöjlighet mellan olika åldersspann. Unga under 19 år har generellt en högre tilltro till att beslutsfattare lyssnar på barn och unga (10 procent) och en skattar ålderns negativa inverkan lägre än unga mellan 19-24 år (32 procent jämfört med 46 procent) (se figur 11 och 12).

Detta indikerar att tilltron till beslutsfattare sjunker med åldern. Det tyder även på att maktlösheten och dess negativa betydelse mer påtaglig ju äldre en blir.

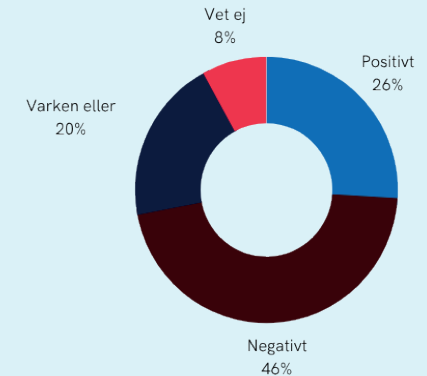
Generellt visar sig en klart negativ bild av huruvida ungas ålder har en inverkan på ungas påverkansmöjligheter och makt i nationella och internationella samhällsfrågor.

"Det känns också som att om man känner att man inte kan påverka liksom, för oss under 18 år som inte får rösta, så känns det som 'vad spelar det för roll?'. Man sätter sig inte in frågorna för att det inte känns som att du har något att säga till om", säger en deltagare i fokusgruppen.

Hur påverkar din ålder dina möjligheter att påverka beslutsfattare?

Figur 11. Unga mellan 15-19 år.

Figur 12. Unga mellan 19-24 år.

Ungas engagemang

Hur speglar sig den höga biståndsviljan bland unga i ungas engagemang för internationella utvecklingsfrågor?

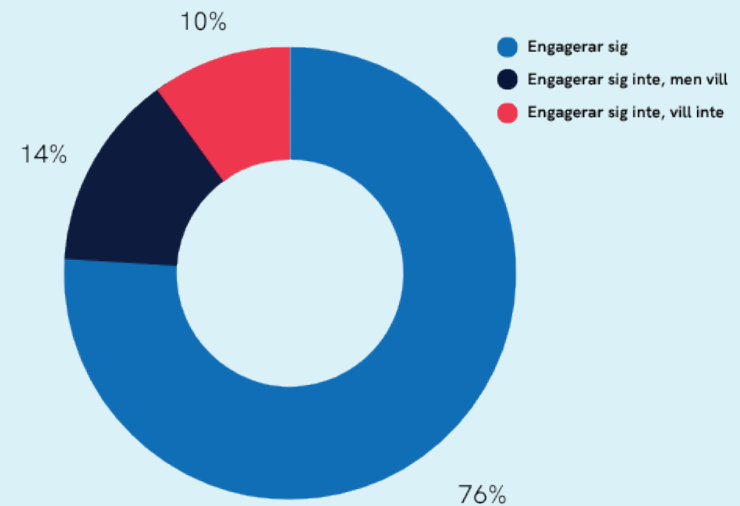
Resultaten visar att majoriteten av unga engagerar sig indirekt genom att konsumera information om internationella utvecklingsfrågor - det vill säga följer nyheter och/eller följer organisationer och andra aktörer via sociala medier. 24 procent uppger att de inte engagerar sig, varav 14 procent skulle vilja det (se figur 13).

Vad är det då som stoppar de som önskar engagera sig från att göra just detta? Svaren i ungdomenkäten vittnar om att de vanligaste orsakerna handlar om att unga inte vet hur de kan engagera sig, tidsbrist och/eller känslan av att inte kunna göra skillnad. Detta bekräftas av de unga deltagarna i fokusgruppen.

Kartläggningen visar även att unga efterfrågar metoder och vägar för att engagera sig på sätt som inte behöver konkurrera med skolan och andra fritidsaktiviteter. Ungar efterfrågar mer information och ökade kunskaper om internationella utvecklingsfrågor - vissa tycker att mer ansvar bör ligga på skolan, andra pekar på politiken som en avgörande aktör för att stärka ungas inflytande.

“Det är svårt att påverka som ung, särskilt under 18 år och utan rösträtt, då känns det som att många känner att det inte spelar någon roll. Jag tror att känslan av maktlöshet gör att många känner att vad de gör, kan, tänker och vill inte spelar någon roll - oavsett om en lägger ner tid på att sätta sig in eller öka kunskaperna om olika ämnen”, säger en deltagare i fokusgruppen.

Hur stor andel unga engagerar sig idag för sina viktigaste frågor?

Figur 13.

SLUTSATSER

Det finns 1,1 miljoner unga i Sverige och ändå upplever 85 procent av de tillfrågade att beslutsfattare sällan, aldrig eller bara ibland lyssnar, att ungas påverkansmöjligheter begränsas på grund av deras ålder och att unga hindras från att påverka i frågor som rör hållbar global utveckling.

Kartläggningen visar på hur unga som helgrupp i är intresserade av att påverka, ser det som viktigt att Sverige håller kvar eller över sin biståndsverksamhet och verkar för global hållbar utveckling.

Kan unga påverka?

I många fall, nej. Den generella bilden är att unga inte ser några större möjligheter i att vara med och påverka i internationella utvecklingsfrågor, samt att det allt för oftast är deras ålder som hindrar dem från att bli lyssnade på.

Däremot visar resultaten även på stora skillnader inom gruppen unga. Vi ser hur faktorer som könsidentitet, föräldrars utbildningsnivå, födelseland och bakgrund och bostadsort påverkar om, hur och i vilka frågor en har möjlighet att påverka. Tjejer och icke-binära upplever i högre grad begränsningar i sitt inflytande över beslutsfattare baserat på deras könsidentitet och upplever i högre grad att beslutsfattare inte lyssnar på barn och unga överlag.

Killar är däremot generellt mer positivt inställda till beslutsfattareshörbarhet gentemot barn och unga, och visar inte lika tydliga tecken på att deras könsidentitet skulle ha en negativ inverkan på deras påverkansmöjlighet.

Resultaten visar även på skillnader beroende på bostadsort. Unga på landsbygden och i mindre orter anser sin möjlighet att påverka beslutsfattare högre än unga i städerna. Om detta beror på lyckade insatser på landsbygden, misslyckade i storstäderna, eller om det har att göra med upplevd 'närhet' till eller representation i den lokala politiken, är svårt att säga. Oavsett orsaken till detta är det en betydelsefull skillnad som kan vara av intresse att följa upp ytterligare.

Vad vill unga?

Jo, vara med och påverka i frågor som de tycker är viktiga. De vill verka för hållbar global utveckling och bli inkluderade i utvecklingsarbetet på sina egna villkor. Det går inte längre att låtsas som att unga inte är intresserade, det är upp till makthavare och beslutsfattare att skapa bättre strukturer och metoder för att bredda väg för meningsfullt deltagande och inflytande för unga.

Klimat och miljö, fred och säkerhet och skola och utbildning är de högst prioriterade internationella utvecklingsfrågorna bland unga. Frågor som i mångt och mycket är avgörande för allas vår framtid. Inte nog med att det krävs nya former för att engagera unga på meningsfulla och inkluderande sätt, det ställer även högre krav på formen för engagemang i frågor som idag ligger långt ner på listan över ungas prioriteringar.

KFUM Sveriges tidigare granskning av svensk biståndspolitik och biståndsaktörer visade på hur barn och unga ses som och blir förpassade till att vara en passiv målgrupp i internationellt utvecklingssamarbete. Denna avvisning får konsekvenser som innebär att ungas upplevda möjlighet att vara med och påverka sjunker. Mycket tyder även på att tilltron till att beslutsfattare lyssnar på barn och unga sjunker med åldern - något som bör vara alarmerande för många fler.

REKOMMENDATIONER

Unga måste få påverka på ungas villkor

Återkommande rekommendationer från unga är vikten av att låta unga vara med och påverka på deras egna villkor. Det kan fungera för att minska maktlösheten och utanförskapet.

Utveckla engagemangsformer!

Formen för samhällsengagemang måste uppdateras och inbegripa nya sätt för unga att påverka utan att det behöver rubba skola och fritidsaktiviteter.

Fråga unga! Även om frågor som inte rör unga direkt

Många upplever att unga till viss del får möjlighet att vara med och påverka - men då ofta begränsat till den eller de frågor som direkt berör unga, tex. skolan.

Sluta se unga som en homogen grupp - unga är unika precis som alla andra

Det visar inte minst de resultaten vi ser när vi bryter ner grupper beroende på faktorer så som könsidentitet, ålder och bostadsort. Beslutsfattare, media, politiken, rättsväsendet, skolan, myndigheter och andra aktörer kan inte fortsätta hänvisa till unga som en homogen grupp.

Värna om civilsamhället som plattform för unga att göra sina röster hörda

Barn och ungas organisering är en förutsättning för meningsfullt deltagande i demokratin eftersom civilsamhället i många fall är röstbärare för en del av befolkningen som ofta lämnas utan formellt (politiskt) inflytande - ofta på grund av att många saknar röstberättigande.

Foto: Alexander Lonono, Unsplash

SMS från unga

Vi ställde frågan "om du fick chansen att säga något till de som besätter i Sverige. Vad skulle du säga då?". Här är ett axplock av svaren vi fick!

Sabba inte planeten, tack.
Och sluta va egoistiska.

Hej ni som bestämmer! Har tre saker att förmedla: Snälla, ta klimatkrisen på allvar. Ta ungas röster på allvar. Ta kvinnor och minoriteter på allvar.

Lyssna på vad vi vill, ha det i åtanke att det finns ungdomar precis så som det finns vuxna. Vid bor i samma samhälle och borde få påverka minst lika mycket!

Jag tycker att beslutsfattare i Sverige bör inkludera ungas röster vid beslut som rör deras framtid. Jag tycker att det är viktigt att inte sänka biståndet till 0,7% då vi har ett ansvar att hjälpa andra som är i behov av stöd.

Tycker att de som bestämmer borde kunna göra ungas röster mer hörda i samhället genom att lyssna på vad barn tycker om skolan och framtiden och hur ni påverkar Sverige idag och i framtiden

Ta ert ansvar, ni är valda för att folket litar på er. Lyssna på de som gett er makten. Ni ska representera oss, glöm aldrig det.

LYSSNA!

Snälla snälla snälla, ta klimatfrågorna på allvar! Ni måste ställa om mer, mycket mer. Det håller inte att Sverige ses som ett föregångsland och samtidigt ligger så mycket efter. Våga gå före, både nationellt och internationellt. Det finns inga ursäkter.

Lyssna mer på unga - vi behöver mer delaktighet och inflytande! Vi är nutid OCH framtid!

Alla borde få en chans att få höras och om politiker osv tar ett beslut ifrån en yngres persons röst så borde det nämnas. Typ "detta förslag kom från en ung medborgare i Sverige"

Jag tycker att man ska prioritera och involvera unga i beslutsprocesser och inkludera dem i framtida fredsdiskussioner.

Jag vill vara med och bidra till framtiden på en högre nivå men jag vet inte hur.

Prioritera alltid fungerande demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter!

REFERENSER

KFUM Sverige. [*Ung makt i utveckling - en kartläggning av ungas inflytande inom svenskt bistånd*](#) (2022).

MUCF. [*Goda levnadsvillkor för många, men inte för alla*](#) (2021a).

MUCF. [*Vilja att förändra: Drivkrafter, hinder och utmaningar för ungas samhällsengagemang*](#) (2021b).

Sida. 'Opinion om biståndet' (2022). <https://www.sida.se/om-sida/opinion-om-bistandet>

Sida. 'Sida avslutar sitt stöd till civilsamhällets kommunikationsarbete' (2023).

Statistikmyndigheten SCB. 'Statistikdatabasen' (u.å).

Ungdomsbarometern. [*UB Generation Z 2022*](#) (2022).

Ungdomsbarometern. [*Ungas engagemang*](#) (2021).

UNICEF. 'Barnkonventionen' (u.å).

United Nations. 'Global Issues - Youth' (2018).

BILAGOR

Bilaga 1. Frågorna i ungdomsenkäten

Hur gammal är du?

(Under 15) (15-16) (17-18) (19-20) (21-22) (23-24) (25-30) (Över 30)

Vad beskriver platsen du bor på bäst?

(Storstad) (Stad) (Mindre ort) (Landsbygd) (Övrigt)

Hur skulle du beskriva din etniska bakgrund?

Född i Sverige, en eller båda föräldrarna födda utomlands

Född i Sverige, båda föräldrarna födda utomlands

Född utomlands, invandrat för mer än 4 år sedan

Född utomlands, invandrat inom 0-4 år

Vad är din könstillhörighet?

(Tjej) (Kille) (Annat) (Vet ej)

Känner du till Agenda 2030 och de globala målen?

(Ja) (Nej) (Osäker)

Hur skulle du beskriva din vårdnadshavares utbildningsnivå? (Två valbara alternativ)

Förgymnasial (har inte gått ut gymnasiet)

Gymnasial (har gått ut gymnasiet)

Eftergymnasial (högskola/universitet)

Vet ej

Jag känner att min möjlighet att påverka de som bestämmer påverkas av min...

(Alternativ: positivt, negativt, varken eller, vet ej)

Ålder

Etnicitet/nationella bakgrund

Könsidentitet

Socioekonomiska status

Känner du att de som bestämmer i Sverige lyssnar på barn och unga?

(Ja, alltid) (Ja, ofta) (Ibland) (Oftast inte) (Nej, aldrig)

Känner du att du har möjlighet att vara med och påverka hur Sverige jobbar med andra länder och vilka frågor som prioriteras?

(Ja) (Delvis) (Nej) (Vet ej/osäker)

Vilka internationella frågor tycker du är viktigast? (Välj max 5 st)

(Barn och ungas rättigheter) (Energi och innovation) (Fred och säkerhet)

(HBTQI+ rättigheter) (Internationellt samarbete) (Jämlikhet) (Jämställdhet)

(Klimat och miljö) (Migration) (Motverka fattigdom) (Motverka hunger) (Rent

vatten och sanitet) (Schyssta arbetsvillkor) (Skola och utbildning) (Annat)

(Jag är inte intresserad av dessa frågor)

En del av våra skattepengar går till internationella bistånd. Vilket av följande påståenden håller du med om?

(Jag tycker att Sverige borde göra mindre/ge mindre pengar till fattigare länder)

(Jag tycker att Sverige borde göra mer/ge mer pengar till fattigare länder)

(Jag har ingen åsikt) (Jag tycker att Sverige gör tillräcklig och ger

lagom mycket pengar till fattigare länder)

Hur engagerar du dig idag för dina viktigaste frågor?

Jag följer nyheterna i traditionella medier

Jag följer organisationer/personer som jobbar med detta på sociala medier

Jag delar inlägg och nyheter på sociala medier

Jag är engagerad i en förening/organisation

Jag lyssnar på poddar som handlar om mina viktigaste frågor

Jag engagerar mig politiskt (tex. I ett ungdomsförbund)

Jag engagerar mig inom ramen för skolan

Jag skänker pengar eller annat

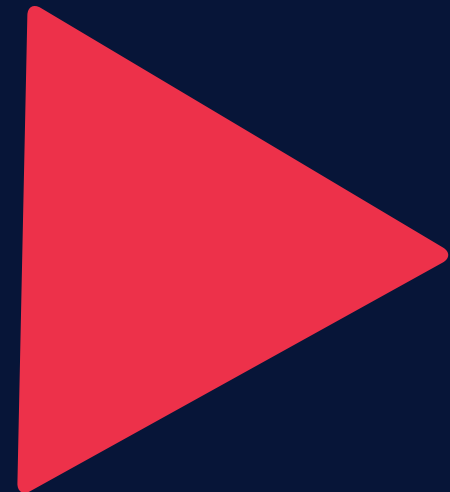
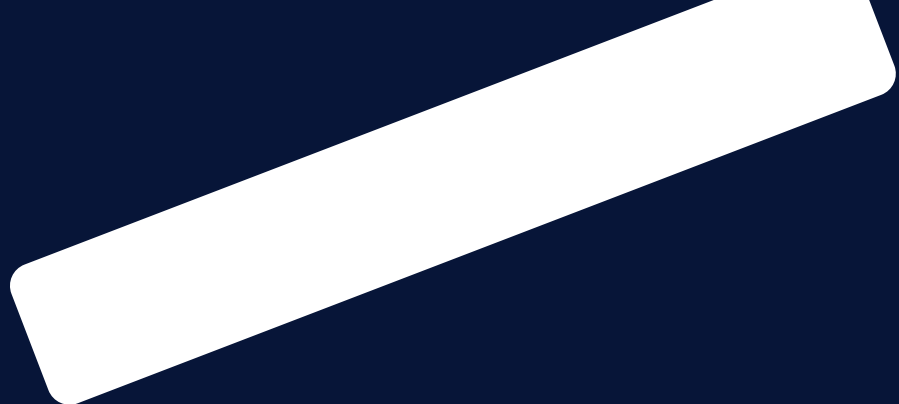
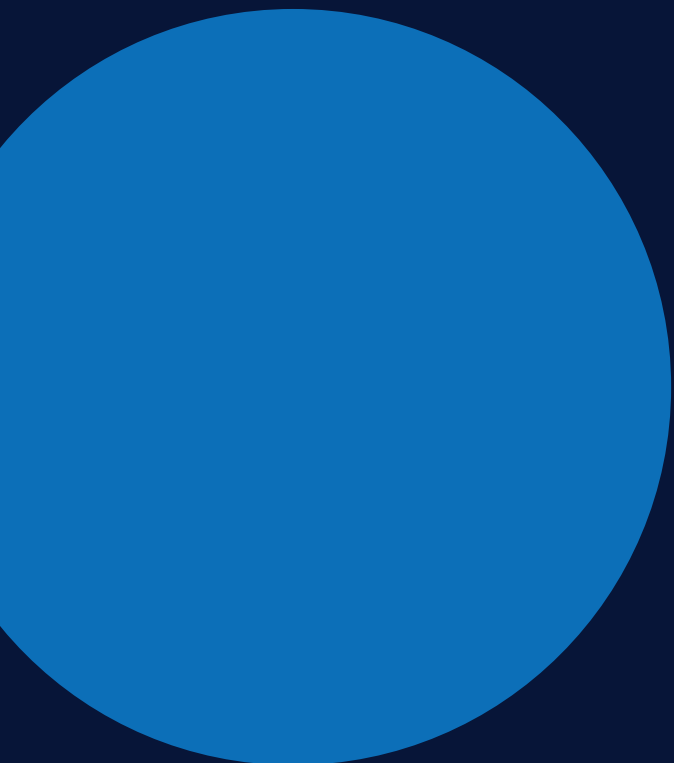
Annat

Jag engagerar mig inte, men skulle vilja

Jag engagerar mig inte och vill inte engagera mig

Om du svarade "jag engagerar mig inte" vad beror det på?

Öppen fråga. Nu får du chansen att skriva något till de som bestämmer i Sverige

KFUM Sverige
+46 (0)8 677 30 00
info@kfum.se
www.kfum.se